

Garizumaren ziabogan

Zumarragara ezpata-dantza egitera azkene-koz gonbidatu zutenean, 61 urte zituen. Azkenekoz diot, baina ez dakit aurretik gonbidatu ote zuten, dakidana da gehiago ez zutela gonbidatzerik izan. Jose Antonio Olanok Antioko basilizan egin zuen bere azken dantza saioa. Iztueta ren ikasle izana, gazetetan airean bi buelta egiteko gai omen zen. Ezpata-dantza egin eta Olanok berak izan zuen soka-dantzan bakarlari aritzeko ohorea. Parean Francisco Olanan zuen, dantzari bikaina eta... bera baino dezente gazteagoa. Aurrekuaren eta atzeskuaren arteko desafioan bere onenak eman zituen Olanok. Barruak hausteraino itxura denez. Dantza bukatu eta gaizki sentitu zen, etxera joan, ohean sartu eta bedera-tzi egunen buruan, 1882ko uztaila-ren 11n hil zen Jose Antonio Olano.

Marc Hanssens Antwerpenen bizi da. Ondare historiko-artistiko aberatsa, portu erraldoiaren inguru-ko merkataritza eta modako azken joerak biltzen dituen hiri ederrean

hiritar arrunta da

Marc Hanssens, baina badu ohitura berezi bat.

Urtero, garizuma erdian izaten da. 1971n egin zuen estraineko saioa, eta ordutik 36

urtetan ez du kalerik egin *Der Antwerpener Schwerttanz* delakoan. Orain egun batzuk egin du berriz. Inauteri eta Aste Santu bitartean, garizumaren ziabogan izaten da data.

Marc Hanssens eta beste 24 lagun alkondara eta praka zuriz jantzi dira, belau azpian kas-kabiloak zintzilikatu dituzte, ezpata bana hartu eta goizeko lehen orduan elizaren aurrean elkartu dira. Ezpatak elkarri eman eta danbo-

DANI BLANCO

rraren erritmora dantzan hasi dira; goiz osoa eman dute Antwerpen hiri zaharraren kaleetan gora eta behera, ezpata-dantzan. Markina izan zitekeen. Edo Deba, edo Zumarraga, edo Lesaka... Baina Anberes da, eta eliza baino katedrala da aurrean dutena. Gutxienez XV. mendetik dantzatu dira ezpata-dantzak Flandesen. Euskal Herrian ere hor ingurukoak ditugu datu zaharrenak. Estrofa zahar batean jaso zuen norbait: “Carlos quintoren baratzen Aquerrac espata dantzan”.

Antzekotasun izugarriak dituzte Flandeseko eta Euskal Herriko ezpata-dantzak. Jantzi zuriak, gerriko eta apaingarri koloretsuak, txintzarriak belau nazpian, eta ezpatak eskuan.

Ezpatak elkarri emanez taldea osatzeko modua ere antzekoa da. Flandesen eta Euskal Herrian egiten dira mota horretako ezpata-dantzak, baita Kantabrian, Galizian, Alsazian, Tirolen, Txekian, Silesian, Transilvanian, Gaztelan, Katalunian, Valentzian, Portugalen, Eskozian eta Ingalaterran ere.

Marc Hanssens-ek harrotasunez kontatzen ditu garizuma erdiko ospakizunean ezpata-dantza eginez daramatzan urteak. Bera da egungo taldeko beteroanoa, eta hori ohoretzat du. Gazteek begirunez ikusten dituzte adineko ezpata-dantzariak. Ez dute gazteen sasoirik, baina gazteek badakite

beteranoekin asko dutela ikasteko.

XX. mende hasieran izan ziren aguretzen hasitako aurrekularien norgehiagoka batzuk. 1912an, Zarauzko Euskal Jaietan, Manuel Txapartegi *Amuña* atera zen plaza erdira bere dantzari trebetasunak erakustera. 70 urte zituen. Iurretan, bost urtetik behin egiten den Urrijena jaian, plazerra izaten da 50 eta 60 urtetik gorako gizonak dantzari-dantza eta erregelak egiten ikustea. Ez dut ahazteko orain urte batzuk Garaiko adineko gizon talde bat dantzan ikusi nuenekoa. Eta aldiari behin, hunkigarria izaten da 70 urteak urruti ez dituen Kepa Artetxe galdakaorra dantza soltean ikustea. Gatza eta piperra zer den erakusten du *aititek*. Nik 35 urte bete ditut oraintsu. Nire garizumaren ziabogan ote nago? Badauzkat urte batzuk aurretik dantzan hobetzen eta gozatzen jarraitzeko. ■

« Antzekotasun izugarriak dituzte

Flandeseko eta Euskal Herriko

ezpata-dantzak. Jantzi zuriak, gerriko

eta apaingarri koloretsuak,

txintzarriak belau nazpian, eta ezpatak

eskuan. Ezpatak elkarri emanez taldea

osatzeko modua ere antzekoa da

»

